

“We evalueren de zorg op onderdelen van gezondheidswelzijn.”

Doel PCOR Definiëren en onderzoeken van patiëntgerichte uitkomsten, in het bijzonder brede gezondheid, en hiermee bij te dragen aan de discussie hoe transformatie van zorg (werken vanuit positieve gezondheid) te evalueren in ziekenhuizen

“We evalueren de zorg door de ogen van de patiënt.”

Thema 1 Werken vanuit positieve gezondheid

Het Positieve Gezondheid gesprek

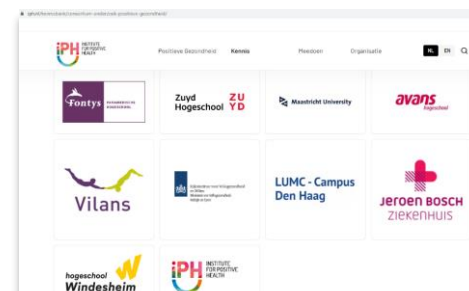
Tijdige inzet van proactieve zorgplanning

Eigen regie en thuismonitoring

Team rondom de patiënt

Perspectiefwissel – Toen werd je zelf ziek

Landelijk onderzoeksnetwerk Positieve Gezondheid

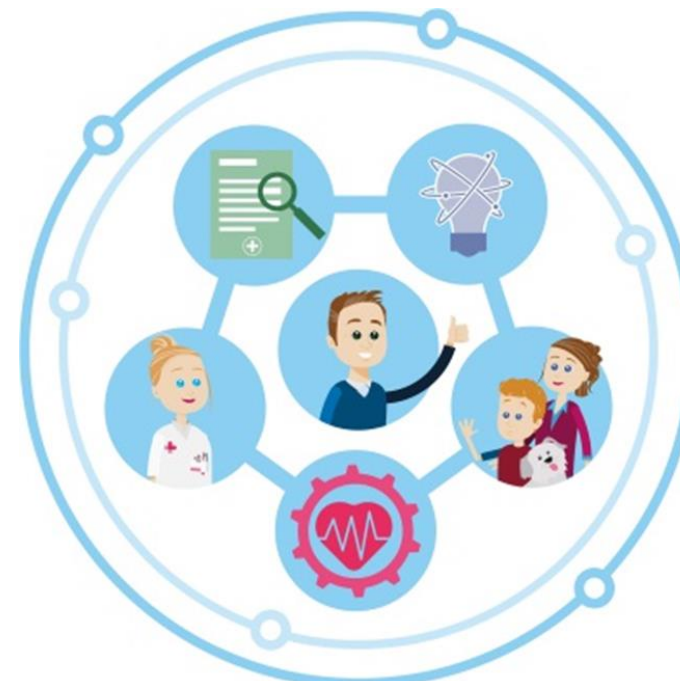

Thema 2 Meten van brede gezondheid

Positieve Gezondheid als meetinstrument

Het verhaal als kwaliteitsinstrument

Ziekenhuiszorg en welzijn tijdens pandemie

PCOR – JBA Wetenschap (zie Figuur)

Achtergrond PCOR

Sinds 2018 is er in het JBZ actief ingezet op **Patient-centered outcomes research**. PCOR is één van de drie wetenschappelijke beleidslijnen van JBA Wetenschap. Eind 2018 is er een senior onderzoeker verbonden aan PCOR om deze scope van onderzoek in het JBZ verder te initiëren en faciliteren. Na het bepalen van de richting van PCOR (terugkoppeling vond plaats in DB, Beleidsgroep wetenschap, Kernteam, RvT, RvB, Strategie, kartrekkers) lopen er nu verschillende onderzoekstrajecten verbonden aan strategische thema's van het JBZ. De figuur laat het overzicht zien van de projecten van deze lijn op dit moment.

PCOR in het JBZ

Het **doel** van PCOR is het definiëren en onderzoeken van patiëntgerichte uitkomsten, in het bijzonder brede gezondheid, en hiermee bij te dragen aan de discussie hoe transformatie van zorg (werken vanuit positieve gezondheid) te evalueren in ziekenhuizen. Het wetenschappelijk onderzoek dat valt onder PCOR heeft twee gemeenschappelijke delers; zorg wordt geëvalueerd 1) op **brede gezondheid** (gezondheidsswelzijn in het JBZ) waarmee wordt bedoeld dat de evaluatie van gezondheid niet beperkt blijft tot fysiek functioneren of medische uitkomsten maar dat ook andere dimensies van gezondheid zoals kwaliteit van leven en participatie worden overwogen als uitkomstmaat binnen het onderzoek, 2) **door de ogen van de patient**, waarmee wordt bedoeld dat het perspectief van de patient de primaire focus van het wetenschappelijk onderzoek is, en de methoden van het wetenschappelijk onderzoek daaraan worden aangepast. Denk hierbij aan het inzetten van patient reported outcomes measures (PROMs) en/of kwalitatief onderzoek met bv. interviews. Indien mogelijk wordt het perspectief van de professional ook meegenomen in het onderzoek.

PCOR en strategie

PCOR sluit aan op de fundamenten van de strategie van het JBZ namelijk **Eigen regie**, **Gezondheidsswelzijn** en **Samenwerken in een Netwerk** en omvat onderzoek naar patiëntgerichte uitkomsten en zorgveranderingen en wat deze doen met kwaliteit van zorg, in het bijzonder brede gezondheid vanuit het perspectief van de patient. In het huidige PCOR onderzoek zijn drie JBZ-brede innovaties leidend; 1) **Werken vanuit positieve gezondheid** waarin de focus van het wetenschappelijk onderzoek ligt op het in beeld brengen van de waarde van werken vanuit de brede benadering van gezondheid. Hieraan is structureel wetenschappelijk onderzoek verbonden in de vorm van een promotieonderzoek (zie kader Uitgelicht). Landelijke samenwerking met andere centra op dit thema loopt onder andere via deelname aan het Onderzoeksnetwerk Positieve gezondheid¹. December 2021 is subsidie van ZonMw toegekend voor het (door)ontwikkelen van meetinstrumentarium naar brede benadering van gezondheid aan twee consortia Onderzoeksnetwerk Positieve Gezondheid en Metengezond, met als hoofdaanvragers UM en LUMC². JBZ (senior onderzoeker PCOR) was een van de medeaanvragers en is nauw betrokken als onderzoeker en netwerkpartner. Dit betekent dat er de komende jaren in samenwerking met aangestelde postdocs vanuit UM en LUMC in het JBZ onderzoek wordt verricht naar een meetinstrument voor brede gezondheid. Ook aan 2) **Zorg in de laatste levensjaren** is sinds 2022 structureel wetenschappelijk onderzoek verbonden in de vorm van promotieonderzoek. Hierin wordt de implementie van tijdige proactieve zorg wetenschappelijk geëvalueerd (zie kader). Bij 3) **Toen werd je zelf ziek** ligt de focus van onderzoek op verschillende interventies die gericht zijn op verbeteren van de patient-professional relatie met behulp van ervaringsleren. Ook hier aan is promotie onderzoek verbonden. Promotieonderzoeken worden begeleid vanuit JBZ in samenwerking met respectievelijk, Tranzo, TiU en Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap, UU. Voor overig gepubliceerd PCOR onderzoek zie referentie lijst³⁻⁶. Op de in 2023 geformuleerde strategische onderwerpen **Team rondom de patient** en **Digitale transformatie** worden de mogelijkheden voor onderzoek in kaart gebracht (zie ook PCOR en IZA).

PCOR en IZA

De JBZ strategie is verankerd in het integraal Zorgakkoord (IZA, medio 2022). De fundamenten van de strategie van het JBZ blijven onveranderd, wel zijn er specifieke werkagendas opgesteld. Om deze reden heeft een groep JBZ'ers van diverse disciplines nagedacht over de doorontwikkeling van PCOR. De vraag aan de groep was welke nieuwe thema's extra aandacht verdienen. Iedereen was het erover eens dat het huidige PCOR thema gericht op het Meten van brede gezondheid nog steeds belangrijk is. Als belangrijke nieuwe thema's kwamen Samenwerken in het netwerk rondom patiënt, Slimmere zorg met digitale ondersteuning, Patiënt als onderzoeker en Samen beslissen naar voren. Een aantal van deze nieuwe thema's hebben inmiddels een plek binnen PCOR (zie bijlage). De zorgveranderingen die momenteel binnen PCOR worden onderzocht omvatten methoden om de patiënt direct of indirect meer bij de zorg te betrekken. De methoden bieden handvatten hoe passende zorg nog meer te kunnen integreren in de dagelijkse praktijk en sluiten hiermee naadloos aan op de ambities van het IZA; mensgerichte zorg die tot stand komt met en rondom de patient. De vraag naar welke nieuwe thema's binnen PCOR aandacht verdienen is ook opgepakt met de Cliëntenraad (juni 2023).

PCOR thema's

Het PCOR onderzoek richt zich op 2 inhoudelijke thema's. **Thema 1** beslaat onderzoek naar Werken vanuit Positieve gezondheid . Hieronder valt onderzoek naar zorgveranderingen ontstaan met een brede blik op gezondheid en de patient centraal, zoals; het andere gesprek⁷, tijdige inzet van proactieve zorgplanning^{8,9} of perspectiefwissel waarin ervaringsleren bv. middels VR film op patient-professional relatie wordt onderzocht. **Thema 2** omvat onderzoek naar het meten van brede gezondheid^{10,11} (onderzoek naar psychometrische eigenschappen van vragenlijsten, maar ook naar andere methodieken zoals kwalitatief onderzoek en alternatieve uitkomstmaten zoals persoongerichte zorg^{12,13}).

PCOR bouwstenen

De methodologische bouwstenen van PCOR die nodig zijn om de **werkelijke behoefte van de patient centraal** te stellen zijn **Kwalitatief onderzoek** , **PROMs** en Patient reported experience measures (**PREMs**) en **Patientparticipatie**. Kwalitatief onderzoek wordt in samenwerking met expertisecentra zoals Tranzo (wetenschappelijk centrum voor zorg en welzijn van Tilburg School of Social and Behavioral Sciences, Tilburg University) uitgevoerd. Het Mixed method design (gebruik van zowel kwantitatieve en kwalitatieve methoden voor beantwoorden van de onderzoeksvraag) lijkt op dit moment het meest geschikt om de werkelijke behoefte in beeld te brengen. Met K&V en afdeling Communicatie is uitgezocht hoe PROMs en PREM in JBZ worden toegepast en er is vanuit Wetenschap een kader geschreven waar gebruik van PROMs aan moeten voldoen om valide resultaten te genereren. Dit staat op intranet <https://jbznet/intra/Homepage/Organisatie/Organisatiebrede-projecten/PROMs.html>. Rondom het onderwerp Patientparticipatie in wetenschappelijk onderzoek zijn aantal projecten gestart, zoals Het verhaal als kwaliteitsinstrument. Samen met team strategie en K&V wordt onderzocht of narrative methoden ontwikkeld in de langdurige zorg om de kwaliteit van zorg te verbeteren ook passend kunnen zijn voor in een ziekenhuis. Deze methoden geven een actievere rol aan de patient. Samen met de Clientenraad wordt participatie van patienten bij onderzoek verder vormgegeven.

Meer informatie

Voor meer informatie over de specifieke projecten of andere vragen over PCOR kan contact worden opgenomen met Lenny Nahar – van Venrooij, senior onderzoeker, JBA Wetenschap, l.nahar@jbz.nl. Doe jij ook PCOR onderzoek? Laat het ons weten. Wij brengen graag al het PCOR onderzoek in het JBZ in beeld. Ook vind je meer informatie over PCOR terug op intranet <https://jbznet/intra/Homepage/Organisatie/Directoraten/Ondersteunende-Clusters/Jeroen-Bosch-Academie-Wetenschap/Patient-Centered Outcomes-Research-PCOR.html>

Het **promotieonderzoek Meten gezondheidswelzijn: een nieuwe uitdaging** heeft als doel bij te dragen aan kennis rondom meetinstrumenten in te zetten bij het evalueren van de impact van het werken vanuit Positieve gezondheid. Belangrijke conclusies uit het eerste onderzoek, een scoping review ¹⁰ naar het concept gezondheid in brede zin zijn dat wat onder gezondheid wordt verstaan contextgebonden en dynamisch is, zowel op groeps - als op individueel niveau, en dat ouderen, patienten of zorgverleners anders kijken naar wat gezondheid is. Het aangaan van het andere gesprek lijkt essentieel om de werkelijke voorkeuren en behoeften van de hulpvrager te terug te horen. Mijn positieve gezondheid (MPG), het gespreksmodel van Positieve gezondheid weergegeven in een spinnenweb, kan hierin ondersteunend zijn. De verschillende thema's gevonden in de literatuur als onderdeel van gezondheid kwamen grotendeels terug in MPG. Ingezet vervolgonderzoek richt zich op doorontwikkelen en valideren van meetinstrumenten naar gezondheid in brede zin in gezonde en klinische populaties. Het doel is de instrumenten in de toekomst in te zetten bij het evalueren van de impact van het werken vanuit positieve gezondheid. Naast dit onderzoek gericht op een meetinstrument voor gezondheidswelzijn omvat het promotieonderzoek ook een mix methods studie naar welzijn en persoonsgerichte zorg in het JBZ ten tijde van de eerste golf van de covid pandemie ¹³, als onderdeel van het grotere Covid care onderzoeksproject ¹²⁻¹⁴ opgezet vanuit JBA Wetenschap PCOR na de eerste golf, in samenwerking met Tranzo.

Het **promotieonderzoek Zorg in de laatste levensjaren** richt zich op de implementatie van proactieve zorg planning (PZP) met als doel bij te dragen aan gezondheidswelzijn voor patient, diens naasten en professionals. Dit verwacht men te bereiken door tijdig het gesprek over het levenseinde met elkaar aan te gaan, en zo persoonlijke wensen ten aanzien van zorg of thuissituatie tijdig te kunnen uitzetten. Belangrijke eerste bevindingen zijn dat de implementatie van het PZP instrument beschikbaar in het EPD in het JBZ toeneemt, maar nog niet in voldoende mate ⁸. Ook is een trend zichtbaar tussen het gebruik van dit instrument, minder zorgafname en vaker overlijden op de plek die men verkiest, mits PZP tijdig start en organisatie van zorg is besproken ⁹. Toekomstig onderzoek richt zich op grootschalig onderzoek naar deze trend, als ook kwalitatief onderzoek naar ervaringen van patienten, naasten en zorgverleners met het tijdig en gestructureerd vastleggen van PZP in relatie tot gezondheidswelzijn en persoonsgerichte zorg in de Bossche regio. Het doel is dat PZP in de toekomst tijdig plaatsvindt, op gestructureerde wijze wordt vastgelegd en daarmee bij te dragen aan Zorg die bij je past.

Referenties

1. iPH. Onderzoeksnetwerk Positieve Gezondheid - Institute for Positive Health. Published 2021. Accessed October 6, 2021. <https://www.iph.nl/kennisbank/consortium-onderzoek-positieve-gezondheid/>
2. ZonMw honoreert onderzoeksproject dat een brede opvatting van gezondheid beter meetbaar gaat maken - Institute for Positive Health. Accessed April 25, 2022. <https://www.iph.nl/kennisbank/zonmw-honoreert-onderzoeksproject-dat-een-brede-opvatting-van-gezondheid-beter-meetbaar-gaat-maken/>
3. van der Linden MJW, Nahar - van Venrooij LMW, Verdaasdonk EGG. Personal Devices to Monitor Physical Activity and Nutritional Intake After Colorectal Cancer Surgery: Feasibility Study. *JMIR Perioper Med* 2022;5(1)e40352 <https://periop.jmir.org/2022/1/e40352>. 2022;5(1):e40352. doi:10.2196/40352
4. de Klerk M, van Dalen DH, Nahar-van Venrooij LMW, Meijerink WJHJ, Verdaasdonk EGG. A multimodal prehabilitation program in high-risk patients undergoing elective resection for colorectal cancer: A retrospective cohort study. *Eur J Surg Oncol*. Published online 2021. doi:10.1016/j.ejso.2021.05.033
5. Bartels E, Meijboom B, Nahar - van Venrooij L, De Vries E. How service modularity can provide the flexibility to support person-centered care and shared decision-making. *BMC Heal Serv reseach*.
6. Boumans J, Scheffelaar A, van Druten VP, Hendriksen THG, Nahar-van Venrooij LMW, Rozema AD. Coping Strategies Used by Older Adults to Deal with Contact Isolation in the Hospital during the COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(14):7317. doi:10.3390/ijerph18147317
7. Van Druten V, Nahar - van Venrooij L, Timmers J, Van de Mheen D, De Vries E, Kerckhoffs A. Voelt de dialysepatiënt zich beter gehoord door het positieve gezondheidsgesprek? *Posterbrochure STZ-event 2019 knopen en verbinden*.:28. <https://www.stz.nl/41872/actueel/stz-uitgaven/posterbrochure-stzevent-2019>
8. Burghout C, Nahar - van Venrooij L, Van Dinter S, Smilde T. Betere zorg in de laatste levensjaren - Implementatie van het proactief zorgplan. *Oncologica*. 2021;38(3):10-14.
9. Burghout C, Nahar-van Venrooij LM, Bolt SR, Wouters EJ, Smilde TJ. Benefits of structured ACP in end-of-life planning among oncology patients. *J Palliat Care*. Published online 2022:1-11. doi:DOI: 10.1177/08258597221119660
10. Van Druten V, Bartels E, Van de Mheen D, De Vries E, Kerckhoffs A, Nahar - van Venrooij L. Concepts of health in different contexts: a scoping review. *BMC Health Serv Res*. 2022;22(389). <https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/>
11. Nahar-van Venrooij LMW, Timmers J. Het meten van een brede benadering van gezondheid vraagt een brede aanpak in wetenschappelijk onderzoek. *TSG Tijdschr Gezondheidswet*. Published online 2022. doi:<https://doi.org/10.1007/s12508-022-00366-7>
12. Boumans J, Scheffelaar A, van Druten VP, Hendriksen THG, Nahar-Van Venrooij LMW, Rozema AD. Coping strategies used by older adults to deal with contact isolation in the hospital during the COVID-19 pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(14). doi:10.3390/ijerph18147317
13. van Druten V, Rozema A, Hendriksen T, de Vries E, van de Mheen D, Keijsers C, van der Zwaard B, Scheffelaar A, Nahar – van Venrooij L. Experiences of Covid-19 patients with person-centred care in a cohort isolation nursing ward during the first pandemic wave: a mixed-method study. 202; Under review.
14. Keijsers C, Broeders M, Baptista Lopes V, Klinkert A, Baar J, Nahar – van Venrooij L, Kerckhoffs A. Memory impairment and concentration problems in COVID-19 survivors eight weeks after non-ICU hospitalization: a retrospective cohort study. *J Med Virol*. 2022. doi:10.1002/JMV.27831